

Prof. dr hab. Ewa Filipiak

Wydział Pedagogiki

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

**Recenzja osiągnięć Pani dr Joanny Gruba ubiegającej się o nadanie stopnia doktora
habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika wykonana na zlecenie
Przewodniczącej Rady Naukowej Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego
prof. dr hab. Barbary Kromolickiej**

**I. Kariera naukowa: podstawowe informacje o wykształceniu i zatrudnieniu
Kandydatki**

Pani dr Joanna Gruba jest absolwentką pedagogiki (specjalność nauczanie początkowe) Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Wydział Pedagogiki i Psychologii (1994). W 2001 roku uzyskała tytuł doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki na podstawie rozprawy *Komputerowe wspomaganie umiejętności czytania u dzieci 6-letnich* przygotowanej pod kierunkiem prof. dr hab. Stanisława Juszczyka w Instytucie Badań Edukacyjnych. W 2019 dr Joanna Gruba złożyła wniosek o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika wskazując Wydział Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach jako jednostkę do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego. Decyzją Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów procedurę postępowania habilitacyjnego wszczęto w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego.

Kandydatka w dokumentacji załączyła informację o przebiegu postępowania habilitacyjnego wszczętego w dniu 3.04.2013 r, które zakończyło się odmową nadania stopnia doktora habilitowanego decyzją Rady Wydziału Nauk Pedagogicznych w Toruniu z dnia 8.04.2014.

W latach 1997-2014 dr Joanna Gruba zatrudniona była na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, najpierw na stanowisku asystenta, później

adiunkta w Katedrze Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów. Od 2007 roku do 2014 była zatrudniona na tym Wydziale na stanowisku adiunkta w Katedrze Edukacji Muzycznej.

Informację o Jej wykształceniu uzupełniają dane o ukończonych studiach podyplomowych w zakresie Informatyki Szkolnej (1994, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Techniki) oraz w zakresie logopedii i terapii pedagogicznej (Uniwersytet Opolski w Opolu, Instytut Pedagogiki Wczesnoszkolnej).

Kierując się zapisami art.16 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku (Dz.U.Nr 65 poz. 595, z późniejszymi zmianami) znowelizowanej w 2014 roku przedstawiam ocenę tego, czy przedłożone przez Habilitantkę prace uzasadniają Jej nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk społecznych w zakresie pedagogiki, w szczególności czy wskazany we wniosku cykl publikacji „*Testy do diagnozy wybranych aspektów rozwoju dziecka*” stanowi „osiągnięcie naukowe” spełniające wymóg „znacznego wkładu autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej” (art.16 ust. 2 pkt. 1 i 2 Ustawy) oraz czy dorobek naukowy Habilitantki można uznać – zgodnie z kryteriami oceny ujętymi w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U.Nr 196, poz. 1165) - za „istotną aktywność naukową”.

II. Ocena najważniejszego osiągnięcia naukowego (art. 16 ust. 2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U.2016 r. poz. 882 ze zm. W Dz.U. z 2016 r. poz. 1311.)

Dr Joanna Gruba jako najważniejsze osiągnięcie naukowe będące podstawą Jej wniosku o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dyscyplinie pedagogika wskazała cykl 4 publikacji naukowych opublikowanych w latach 2014-2019 pod wspólnym tytułem *Testy do diagnozy wybranych aspektów rozwoju dziecka*. Są to następujące publikacje:

1. Gruba, J. 2017 *Karty Oceny Logopedycznej Dziecka - KOLD*. Gliwice. Wydawnictwo KOMLOGO
2. Gruba, J. 2015. *Karty Oceny Słuchu Fonemowego – KOSF*. Gliwice. Wydawnictwo KOMLOGO
3. Gruba, J. , Gubała, B. 2019. *Karty Oceny Gotowości Szkolnej – KOGS*. Gliwice. Wydawnictwo KOMI.OGO; recenzent dr Mirosława Nyczaj-Drag

4. Bogacz, E., Bogacz – Rybczak, A. , Gruba, J. 2014. *Karty Oceny Rozwoju Psychoruchowego* – KORP. Gliwice. Wydawnictwo KOMLOGO

Przedstawione do oceny publikacje mają wspólne atrybuty; są to testy, narzędzia pomiarowe, które w zamierzeniu autorki (współautorki) mają być wskaźnikami określonej cechy/zmiany rozwojowej. Dwa pierwsze narzędzia są autorskie. W narzędziu trzecim (*Karty Oceny Gotowości Szkolnej*) dr J. Gruba wskazuje 50% wkładu w opracowanie narzędzia pomiarowego, natomiast w narzędziu czwartym (*Karty Oceny Rozwoju Psychoruchowego*) udział własny określa na poziomie 33%. Tylko jedna z wskazanych do oceny publikacji (*Karty Oceny Gotowości Szkolnej* – KOGS) została poddana procedurze recenzenckiej odnotowanej w stopce wydawniczej. Wszystkie publikacje zostały wydane przez wydawnictwo KOMLOGO Piotr Gruba w Gliwicach.

Zamysł badawczy i osiągnięcie naukowe Habilitantki wpisuje się w problematykę diagnozy pedagogicznej. Jej deklarowana działalność naukowo-badawcza powinna być związana i wyrażona w krytycznej refleksji naukowej dotyczącej zarówno procesu diagnozowania, jak również efektu tego procesu oraz całokształtu wiedzy teoretycznej i praktycznej na ten temat. W ostatnich latach obserwuje się wzrost badań naukowych nad procesem diagnozowania i zwrócenie uwagi na konieczność wykorzystania tych badań w odniesieniu do stosowanych w procedurze diagnostycznej narzędziach. W dyskursie dotyczącym problemu diagnozowania przede wszystkim podkreśla się fakt, iż decyzje dotyczące ludzi powinny być oparte na najnowszej i najlepszej wiedzy naukowej, z której wyprowadzone są dowody, przesłanki wykorzystane zarówno w konstrukcji narzędzi, jak i w interpretacji wyników (Paluchowski 2010). Zwrócenie uwagi na konieczność wykorzystania badań i wiedzy do świadomego wyboru celów diagnozowania, metod, konkretnych narzędzi, procedur diagnostycznych jest związane z współczesną tendencją w diagnostyce tj. diagnozie opartej na dowodach empirycznych (EBA) (Paluchowski 2010). Diagnosta pracujący według zaleceń EBA powinien być z jednej strony biegłym i refleksyjnym praktykiem, badaczem w działaniu, ale z drugiej strony naukowcem poszukującym w literaturze wyjaśnień i uzasadnień dla zebranego materiału empirycznego. Aby określone narzędzie diagnostyczne zostało na gruncie EBA uznane za wiarygodne, musi posiadać nie tylko przekonujące parametry psychometryczne (Paluchowski, Stemplewska - Żakowicz 2008, Brzeziński 2019) , ale także powinno spełniać kryteria naukowej rzetelności tzw. kryteria/standardy Dauberta (Paluchowski 2010) . W tym kontekście chciałabym poddać analizie zgłoszone do oceny prace dr Joanny Gruhy, w szczególności narzędzia diagnostyczne.

1. Gruba, J. 2017 *Karty Oceny Logopedycznej Dziecka - KOLD*. Gliwice. Wydawnictwo KOMLOGO

Pierwsze z autorskich narzędzi J.Gruby *Karty Oceny Logopedycznej Dziecka – KOLD (Gliwice. Wydawnictwo KOMLOGO)* to narzędzie diagnostyczne, pomiarowe do oceny rozwoju mowy, diagnozy logopedycznej dzieci w wieku od 1.miesiąca do ukończenia 9.roku życia. Według Stanisława Grabiasa (Grabias, 2015, s. 15–16) standard diagnozy logopedycznej obejmuje: deskrypcję zawierającą badanie i opis sprawności interakcyjnych, takich jak: wymowa, język, struktury pojęciowe, realizacja dialogu, realizacja wypowiedzi narracyjnych oraz interpretację zawierającą analizę wyników badań specjalistycznych, wywiad rodzinny, diagnozę różnicową, rozpoznanie zaburzenia (określenie jednostki nozologicznej), kryteria diagnostyczne, rodzaj i typ zaburzenia. W narzędziu diagnostycznym *Karty Oceny Logopedycznej Dziecka – KOLD* J. Gruba wyodrębniła następujące obszary: A. Rozumienie mowy, B. Nadawanie mowy, C. Reakcje słuchowe, D. Narządy mowy, E. Artykulację, sprawność narządów artykulacyjnych (powyżej 2 roku życia) oraz F. Umiejętności pragmatyczno-społeczne (powyżej 3 roku życia).

Teoretyczne podstawy narzędzia *Karty Oceny Logopedycznej Dziecka - KOLD* obejmują niespełna 2 strony. W zasadzie jest to kilkanaście zdań w których dr J.Gruba wskazuje, iż teoretyczne podstawy testu oparte są na trzech filarach: wiedzy logopedycznej, wiedzy psychologicznej oraz wiedzy medycznej. Żaden z wskazanych „filarów” nie został pogłębiony ani sproblematyzowany. Pomimo stwierdzenia w autoreferacie [...] W opracowaniu teoretycznym przedstawiłam główne założenia koncepcyjne, uwzględniające dotychczasowe osiągnięcia logopedii i psychologii rozwojowej [...] (autoreferat, s. 6) w mojej ocenie narzędzie jest pozbawione ogólnych założeń i wyjaśnień istotnych konstruktorów teoretycznych a przede wszystkim odniesień do aktualnej wiedzy naukowej, która pozwoliłaby nie tylko wyłonić, ale przede wszystkim zinterpretować wskaźniki.

W ostatnim ćwierćwieczu dokonała się ogromna zmiana w spojrzeniu na język dziecka, proces jego przyswajania. Wyłoniły się nowe perspektywy i kierunki badań. O tych osiągnięciach i nowych perspektywach badawczych piszą m.in. B.Bokus i G.W.Shugar (*Psychologia języka dziecka*, GWP, 2007) przybliżając prace E.Clark, D.Slobina, M.Tomasello, P.Jusczyk, P.Bloom i innych, kierując uwagę na potrzebę uwzględniania podejścia komunikacyjnego w badaniach nad percepcją i tworzeniem mowy u niemowląt, odkrycia mechanizmów leżących u podłoża zdolności komunikacyjnych u niemowląt;

znaczenia badań nad intersubiektywnością dla rozwoju rozumienia innych ludzi i rozumienia kooperacyjnego u małych dzieci, kontrowersji badawczych wokół rozwoju słownika dzieci (składni, semantyki i pragmatyki) . Postęp i zmiany w psychologii rozwojowej, lingwistyce i naukach o poznawaniu w ostatnich latach skłaniają do rewizji dotychczasowych poglądów na naturę języka, a przede wszystkim do nowego ujęcia problematyki przyswajania i używania języka przez dziecko. Te nowe hipotezy, drogowskazy, filtry interpretacji powinny być uwzględnione na poziomie założeń i konstruktów teoretycznych prac badawczych prowadzonych w obszarze języka, jego poznania i stosowania. Kierunek poszukiwań badawczych wyznaczył m.in. John Macnamara w słynnej już formule: „*dziecko posługuje się znaczeniem jako kluczem do języka , a nie językiem jako kluczem do znaczenia*”. W opracowaniu pomiarowym Kart Oceny Logopedycznej Dziecka – KOLD nie odnajduję ramy teoretycznej . Wątpliwości budzą procedury sprawdzania trafności rzetelności testu, zarówno z uwagi na ubóstwo stosowanych technik (brak porównań z innymi testami) i niskie wskaźniki dla większości testów. Dyskusyjna trafność testu może wynikać z niewłaściwych instrukcji w kartach Oceny Logopedycznej. Mój niepokój wzbudziły instrukcje kierowane do dziecka w sytuacji badawczej, w szczególności dotyczące obszaru A, tj. *Rozumienia mowy*, B. *Nadawanie mowy*, oraz obszaru F, tj. *Umiejętności pragmatyczno - społecznych*. Zwracam uwagę, iż diagnozowanie jest spotkaniem z człowiekiem, jest interwencją. Aby poznawać dziecko w sytuacji badawczej, trzeba wejść w interakcję społeczną. Uczestniczenie w badaniu jest częścią realnego doświadczenia dziecka jako osoby badanej, jej faktem autobiograficznym (Paluchowski, Stemplewska-Żakowicz 2008). Przemysłane, merytorycznie uzasadnione instrukcje inicjujące wypowiedź dziecka są bardzo ważnym elementem konstrukcji narzędzia diagnostycznego. Czynnikiem zmiany jest oczywiście sam wynik badania (uzyskanie informacji zwrotnej, wnioski, zalecenia), ale też sam proces diagnostyczny i autorefleksja, jaka ma miejsce w trakcie realizacji odpowiedzi udzielanych w badaniu przez dziecko. Ta relacja diagnostyczna (dorosły-dziecko) jest bardzo ważnym doświadczeniem badającego i badanego. Poniżej prezentuję wybrane instrukcje (polecenia) , które wprawiły mnie w zakłopotanie.

I. „Rozumienie mowy - Czasowniki:

„dziecko potrafi wskazać 3 czasowniki po usłyszeniu definicji:

- Jeżeli ktoś wypowiada słowa, zdania, tekst to znaczy ,że on....

- Jeżeli ktoś zwraca się do kogoś w sposób uprzejmy, aby coś otrzymać, to znaczy że on...
- Jeżeli coś się otwiera, kręci w odwrotną stronę, to znaczy, że się...

II. ..Rozumienie mowy - Przysłowki

- Jeżeli ktoś jest chorowity, wycieńczony, to znaczy że jest ...
- Jeżeli coś jest bezużyteczne, zniszczone lub uszkodzone, to znaczy że jest...
- Jeżeli ktoś wywołuje swoim wyglądem podziw, odznacza się urodą, to znaczy że wygląda...

Jako dorosły użytkownik języka podjęłam próbę diagnostyczną i przyznam, że przyszły mi na myśl zupełnie inne dopełnienia zdania niż te sugerowane w teście KOLD.

W jednej z prób w obszarze nadawania mowy dziecko ma wyjaśnić znaczenie związków frazeologicznych: między innymi *mieć duszę na ramieniu*, *siedzi jak mysz pod miotłą* i inne. Nie kwestionuję zasadności tego polecenia w teście KOLD, usytuowanego w obszarze *Nadawanie mowy*, ale związki frazeologiczne wykorzystane w instrukcji nie są już generacyjnie stosowane w codziennej komunikacji dziecka. Język dynamicznie rozwija się. Współczesne badania nad diagnozą kompetencji językowych i komunikacyjnych muszą uwzględniać rozwijającą się wiedzę o języku i dokonujących się w nich zmianach użytkowników języka. Dr J.Gruba formułuje wnioski i uogólnienia, które nie tylko nie są odkrywcze ale też nie wnoszą nic nowego do wiedzy o rozwoju języka dziecka:

[...] Na podstawie analizy wyników można zauważyć, że zasób słownictwa dzieci w zakresie znajomości czynności rośnie wraz z wiekiem, jednak w niektórych grupach wiekowych zasób nie różni się. Dzieci 3-, 4-letnie wykazują prawidłowy zasób słownictwa, wymieniając co najmniej 2 czynności wykonywane w przedszkolu, dzieci w wieku od 5 do 7 lat muszą wymienić co najmniej 3 czynności, aby wykazać się prawidłowym rozwojem słownictwa, natomiast dzieci 8-, 9-letnie muszą wymienić co najmniej 4 czynności w tej próbie. „ (J.Gruba, KOLD, Podręcznik, s. 68)

Niepokój mój wzbudziła także relacja diagnostyczna i tworzenie sytuacji komunikacyjnej diagnozującej umiejętności pragmatyczno-społeczne.

„Badający zwraca się do dziecka: Ta dziewczynka ma na imię Justynka (pokazuje dziewczynkę na obrazku). **Zapytaj ją, czy chciałaby się z Tobą pobawić.**

„Następnie badający zwraca się do dziecka : Zobacz na stole leżą pyszne pączki , na które masz ochotę. **Zapytaj rodziców , czy możesz się poczęstować.**”

Oczekiwane odpowiedzi dzieci są zawarte w instrukcji. Dzieci nie mogą inaczej odpowiedzieć jak: „*Czy mogę się z Tobą pohawić*”; *Czy mogę się poczęstować?* Polecenia i ich odpowiedzi nie wnoszą nic do diagnozy języka dziecka, a więc są nietrafne. Kontrowersyjnych przykładów instrukcji kierowanych do dzieci uczestniczących w badaniu w teście KOLD odnalazłam wiele. Potwierdza to moje wcześniejsze spostrzeżenie ,że Habilitantka nie oparła konstrukcji testu na najnowszej wiedzy naukowej zarówno w obszarze języka, jak i w obszarze metodologii badań z dziećmi (badań partycypacyjnych z zaangażowanym udziałem dziecka).

2. Gruba. J. 2015. *Karty Oceny Słuchu Fonemowego* – KOSF. Gliwice. Wydawnictwo KOMLOGO

Test KOSF przeznaczony jest do oceny słuchu fonemowego dzieci w wieku trzech do siedmiu lat. Składa się z opracowania tekstowego, materiału obrazkowego, kart oceny słuchu fonemowego oraz programu komputerowego KomKOD (J. Gruba. 2015, s.5) . To narzędzie diagnostyczne zawiera podstawowe uporządkowanie teoretyczne: pojęcie słuchu fonemowego, rozwój słuchu fonemowego, zaburzenia słuchu fonemowego. Narzędzie to zostało opracowane na podstawie wcześniejszego autorskiego narzędzia J.Gruby *Testu do badania słuchu fonemowego* z 2012 roku. Ten test (2012) był recenzowany przez prof. Józefa Porayskiego –Pomsta oraz dr hab. Zbigniewa Spendla. Test z roku 2015 nie posiada informacji o poddaniu go procedurze recenzyjnej. Niestety w części merytorycznej nie odnajduję także nowych tropów, odniesień do aktualnych badań w zakresie badań słuchu fonemowego ani rekonstrukcji wciąż mało znanych oryginalnych badań rosyjskiej szkoły L.S.Wygotskiego , B.Elkonina w tym obszarze czy pogłębienia koncepcji badań przywołanej przez J.Kanię- R.J.Lewiny. W złożonej dokumentacji nie odnajduję także odpowiedzi na pytanie *Jaki jest wkład Habilitantki dla rozwoju i pogłębienia problematyki oceny słuchu fonemowego w kontekście istniejących już narzędzi*. Ocena słuchu fonemowego u dzieci w wieku przedszkolnym jest jednym z 3 obszarów zainteresowań naukowych wskazanych przez Habilitantkę po uzyskaniu stopnia doktora. Prowadzone badania empiryczne zostały wcześniej przedstawione w monografii autorskiej *Ocena słuchu fonemowego u dzieci w wieku przedszkolnym* (2012). Materiał empiryczny zebrany w wyniku wdrażania „autorskiego projektu naukowo - wdrożeniowego ” – KOSF (nowe opracowanie testu) (J.Gruba,

autoreferat, s.10) nie został opisany w żadnej recenzowanej publikacji w literaturze fachowej (jedno z istotnych kryteriów/standardów Dauberta oceny naukowej testu). Habilitantka nie poddała krytycznej dyskusji nad testem KOSF w odniesieniu do innych narzędzi. W ostatnich latach w Polsce powstało kilka narzędzi psychometrycznych do oceny rozwoju językowego dzieci, które spełniają wysokie wymagania psychometryczne, posiadają wysoką rzetelność i udokumentowana trafność. Jest to Bateria Testów Fonologicznych Instytutu Badan Edukacyjnych (Krasowicz-Kupis, Wiejak, Bogdanowicz, 2015); Skala F Elżbiety Koźniewskiej (Koźniewska i Matuszewski, 2003), wybrane testy fonologiczne Bogdanowicz, , Test Rozwoju Językowego (Smoczyńska, 2015) i inne. Habilitantka nie odnosi się do tych testów i tym samym nie określa co nowego wnosi Jej naukowe opracowanie problemu.

3. Gruba, J. , Gubała, B. 2019. *Karty Oceny Gotowości Szkolnej – KOGS*. Gliwice. Wydawnictwo KOMLOGO; recenzent dr Mirosława Nyczaj-Draż

Karty Oceny Gotowości Szkolnej – KOGS, jak wskazuje Habilitantka w autoreferacie, są „pierwszym w Polsce wystandaryzowanym testem służącym do **grupowej** diagnozy gotowości szkolnej (autoreferat, s. 11; podkreśl. F). Test obejmuje badanie dzieci w 13 obszarach: A. Samoobsługa, B. Motoryka duża, C. Obszar emocjonalny, D. Obszar społeczny, E. Percepcja słuchowa, F. Percepcja wzrokowa, G. Grafomotoryka, H. Umiejętności matematyczne, I. Myślenie pojęciowe, J. Pamięć wzrokowa i słuchowa, K. Wiedza środowiskowa, I. Orientacja w czasie i przestrzeni, L. Komunikowanie i mowa.

Problematyka diagnozy gotowości szkolnej w Polsce ma bogatą tradycję. Ostatnie lata przyniosły wiele interesujących badań, także projektów badawczych autorstwa polskich badaczy uprawniających do pokazania dokonanej zmiany rozumienia gotowości szkolnej. Mam tu na myśli badania A.Brzezińskiej (w szczególności wyznaczniki powodzenia w uczeniu się czytania i pisanie/gotowość do czytania i pisanie w szkole) , G. Krasowicz-Kupis (badania rozwojowe nad czynnikami warunkującymi powodzenie w czytaniu i pisanie , badań klinicznych skupiających się nad przyczynami niepowodzeń, głównie dysleksji rozwojowej), E. Gruszczyk-Kolczyńskiej(wyznaczniki powodzenia w uczeniu się liczenia/zakres gotowości do uczenia się matematyki) i innych. Podjęto oryginalne próby adaptatywnych, indywidualnych testów diagnozujących umiejętności dziecka na starcie szkolnym, dopasowujących trudność zadań do tego, co dziecko już potrafi (np. test TUNNS, Rycielski, Kaczan). W nowych tendencjach diagnozy gotowości szkolnej dziecka zwraca się uwagę na poznanie strefy najbliższego rozwoju dziecka, uruchamiania potencjału

rozwojowego tkwiącego w badanym. wejścia z nim w specyficzną interakcję komunikacyjną, wynikającą z przyjmowanej przez dziecko roli ucznia, gotowością do uczenia się w sposób reaktywny, pod kierunkiem i przy współpracy nauczyciela (por. B.Smykowski 2017) . Procedura postępowania diagnostycznego ukierunkowana na określenie gotowości szkolnej dziecka powinna być **indywidualna** a nie grupowa, powinna uwzględniać nie tylko diagnozę strefy aktualnego rozwoju i zakończone już cykle rozwoju dziecka, ale także uwzględniać strefę najbliższego rozwoju, zakres możliwości korzystania przez dziecko z nowego doświadczenia. Taka informacja pozwoliłaby nauczycielowi projektować nauczanie rozwijające dziecko. Poza tym relacja diagnostyczna powinna być budowana na podstawie Epizodów Wspólnego Zaangażowania, współpracę z dzieckiem, wzajemną wymianę znaczeń. Tym samym badanie gotowości szkolnej dziecka powinno kierować uwagę nauczyciela/badacza na obserwację dziecka w sytuacji rozwiązywania zadania, a nie jak wskazuje Habilitantka, na „szybkie” uzyskanie wyników i rozstrzygnięcie dylematu „gotowości” Tak/Nie. Test autorstwa Gruby i Guhały nie uwzględnia najnowszych tendencji w zakresie badań nad rozumieniem gotowości/dojrzałości szkolnej dziecka; wyznacznikami powodzenia w uczeniu się w szkole ani w zakresie zmiany w podejściu badawczym do diagnozy tego problemu. Swoją wkład w powstanie pracy dr Joanna Gruba określiła na poziomie 50% i wskazała, iż Jej zadaniem było opracowanie strategii badań, opracowanie danych oraz ich analiza. Zebrany materiał empiryczny z wykorzystaniem testu KOGS nie został opisany w żadnej recenzowanej publikacji w literaturze fachowej. Habilitantka nie wykazuje się ani znajomością współczesnej literatury poświęconej gotowości szkolnej, nie problematyzuje tej kategorii. Proponowany test nie wnosi nic wartościowego do rozwoju nauki ani w wymiarze teoretycznym ani metodologicznym.

4. Bogacz, E., Bogacz – Rybczak, A. , Gruba, J. 2014. *Karty Oceny Rozwoju Psychoruchowego – KORP*. Gliwice. Wydawnictwo KOMLOGO

Narzędzie diagnostyczne *Karty Oceny Rozwoju Psychoruchowego – KORP* przeznaczone jest do diagnozy 7 obszarów rozwoju dziecka: A .Rozwoju ruchowego, B. Rozwoju motoryki precyzyjnej i lateralizacji, C. Rozwoju spostrzegania wzrokowego i koordynacji wzrokowo-ruchowej, D. Rozwoju komunikowania się i mowy, E. Rozwoju emocjonalno – społecznego, F. Rozwoju funkcji behawioralnych oraz G. Wiedzy i umiejętności uczenia się. We wstępie zawarta została informacja, iż narzędzie KORP otrzymało pozytywne recenzje od prof. dr hab. M. Kielar-Turskiej(psychologa), prof. dr hab. n. med. Roberta Śmigła (pediatry i genetyka), dr Teresy Kaczan (oligofrenopedagoga, neurologopedy) oraz mgr Aleksandry

Łady (neurologopedy). Te osoby nie są jednak wymienione w stopce redakcyjnej, więc status deklarowanych recenzji budzi wątpliwości.

Swój wkład w powstanie tej pracy dr Joanna Gruba określiła na poziomie 33% i wskazała że Jej zadaniem było opracowanie strategii badań, opracowanie danych oraz ich analiza. Zebrany materiał empiryczny z wykorzystaniem testu KORP nie został opisany w żadnej recenzowanej publikacji. W rozdziale autorstwa Habilitantki a dotyczącym weryfikacji trafności i rzetelności testu dostrzegam niezadawalające własności psychometryczne testu.

Konkluzja: podsumowanie oceny osiągnięcia naukowego- „cyklu 4 publikacji naukowych opublikowanych w latach 2014-2019” *Testy do diagnozy wybranych aspektów rozwoju dziecka* .

W konstrukcji testów została podjęta próba weryfikacji ich trafności i rzetelności ale trudno ja uznać za zadowalającą. Poza tym o wartości testu decyduje jednak nie tylko przestrzeganie standardów podczas jego tworzenia oraz podczas korzystania z niego w praktyce, **ale liczba prac naukowych**, których jest on przedmiotem, a także krytyczna refleksja samego autora nad utworzonym instrumentarium diagnostycznym. Ważna jest także ustawiczna aktualizacja norm oraz **ustawiczne prowadzone badania naukowe**. Jak podkreśla Paluchowski (2010) „narzędzie powinno być opisane w co najmniej dwóch recenzowanych czasopismach przez niezależnych badaczy lub zespoły”. Tego kryterium nie spełnia żadne z narzędzi wskazanych do oceny. Habilitantka także nie poddała dyskusji i interpretacji naukowej zebranego materiału empirycznego. Jako pracownik nauki, wskazując jako osiągnięcie naukowo-badawcze opracowanie testów do diagnozy wybranych aspektów rozwoju dziecka, powinna być odpowiedzialna za wytwarzanie wartościowej wiedzy diagnostycznej. Paluchowski (2010) krytycznie ustosunkowując się do praktyki upowszechniania i wykorzystywania testów diagnostycznych zwraca uwagę, iż „[...] wydawca testów nie może być w ich sprawie bezstronnym opiniodawcą” , podkreślając także, iż [...] nie poddane refleksji doświadczenie zawodowe zamienia je w zmitologizowaną wiedzę.” Uwagi te w pełni odnoszą do narzędzi Habilitantki wskazanych do oceny. Tym samym uważam, że w mojej ocenie osiągnięcie naukowe Habilitantki nie spełnia wymogu „znacznego wkładu autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej

III.Ocena pozostałego naukowego dorobku Kandydatki

(§ 3Ust. 2 i § 1.4, ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 1 września 2011 roku w sprawie kryteriów osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego).

Pani dr Joanna Gruba w autoreferacie wskazała trzy obszary zainteresowań naukowych, które są uwzględniane przez Nią w publikacjach poddoktorskich. Są to następujące obszary: (1) wykorzystanie technologii informacyjnej w pedagogice i logopedii; (2) wykorzystanie technologii informacyjnej w procesie wizualizacji ruchów narządów mowy` (3) ocena słuchu fonemowego u dzieci w wieku przedszkolnym. Po doktoracie (tj po 2001 roku) Pani Joanna Gruba deklaruje w autoreferacie następujące osiągnięcia publikacyjne (Autoreferat, s.25): 11 monografii (autorskich i współautorskich), 5 książek terapeutycznych i popularnonaukowych (autorskich i współautorskich), 23 artykuły w czasopismach i rozdziały w monografiach (autorskie i współautorskie), 2 książki pod redakcją, 16 programów komputerowych, opracowanie 7 haseł encyklopedycznych, 4 recenzje oraz 1 ekspertyzę.

Wnikliwa analiza złożonej dokumentacji Habilitantki wymusiła konieczność weryfikacji ilościowej dorobku. Zgodnie z ogólnie przyjętymi standardami monografia naukowa (Rozporządzenia MNiSW z dnia 22.02.2019 r. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej) *to recenzowana publikacja książkowa, przedstawiająca określone zagadnienie naukowe w sposób oryginalny i twórczy, opatrzona przypisami, bibliografią lub innym właściwym dla danej dyscypliny naukowej aparatem naukowym*. posiadają objętość co najmniej 6 arkuszy wydawniczych. W związku z tym w wykazie publikacji dr Joanny Gruby opublikowanych po uzyskaniu stopnia doktora znajdują się 3 monografie spełniające ww kryteria formalne, przy czym wykazana w dokumentacji autorska monografia: J. Gruba (2002) *Komputerowe wspomaganie umiejętności czytania u dzieci sześcioletnich*. Kraków : Impuls, recenzent dr hab. Kazimierz Wenta jest publikacją poddoktorską i w związku z tym nie podlega ocenie w tym postępowaniu. Ostatecznie zatem w dorobku publikacyjnym Habilitantki znajdują się 2 recenzowane monografie, w których podejmuje wskazane wątki zainteresowań naukowo-badawczych. Są to:

1. J.Gruba, 2009 *Technologia informacyjna w logopedii*. Gliwice. Wydawnictwo Piotr Gruba KOMI.LOGO, recenzent dr hab. Zenon Gajdzica, ss. 107

2. J. Gruba, 2012. *Ocena słuchu fonemowego u dzieci w wieku przedszkolnym*. Katowice: wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, recenzent prof. dr hab. Józef Porayski-Pomsta, ss. 165.

Pozostałe wykazane w załączniku 3 publikacje to opracowania metodyczne, książki terapeutyczne oraz multimedialne pakiety logopedyczne. Deklarowane 11 monografii jest pozorowanym dorobkiem.

Książka autorska J. Gruba (2012) *Ocena słuchu fonemowego u dzieci w wieku przedszkolnym* jest monograficznym opracowaniem problemu z perspektywy logopedy. Autorka tworzy ramę problemową dla kategorii słuchu fonemowego, jego rozwoju i zaburzeń. Przedstawia narzędzia do oceny słuchu fonemowego, ze szczególnym uwzględnieniem prób opartych na badaniu za pomocą paronimów. Przedstawia rozwój mowy, najczęściej występujące wady wymowy u dzieci w wieku przedszkolnym, najczęściej wykorzystywane kwestionariusze do badania wymowy, modele lateralizacji i ich metody badania. W monografii wyodrębniono rozdział metodologiczny oraz przedstawiono analizę zebranego materiału empirycznego. Opracowanie w części teoretycznej ma charakter przeglądowy. Pozbawione jest krytycznej analizy badań, własnych przemyśleń a przede wszystkim perspektywy pedagogicznej, w której warto było poddać krytycznej analizie problem rozwijania słuchu fonematycznego np. w kontekście gotowości dziecka do nauki czytania.

Druga z autorskich książek J.Gruby (2009) *Technologia informacyjna w logopedii* podejmuje problem wspieranie diagnozy i terapii logopedycznej multimediami. Ma charakter bardziej informacyjno - instruktażowy niż krytyczny czy problemowy. Najwięcej uwagi autorka poświęca omówieniu programów komputerowych wykorzystywanych w diagnozie i terapii. Publikacja składa się z trzech części: (1) Wykorzystanie technologii informacyjnej w logopedii; (2) Diagnoza i terapia logopedyczna wspierana komputerowo, (3) Internet w pracy logopedy. W opracowaniu zaprezentowano badania kwestionariuszowe dotyczące kompetencji informatycznych logopedów i wykorzystania technologii informacyjnej w ich pracy. Przeprowadzono badania porównawcze z 1999 roku (106 ankiet) oraz 2008 roku (232). Wyniki zaprezentowano na kilku stronach (s.20-28) w tabelach . W zakończeniu (podsumowaniu) obejmującym kilkanaście zdań zawarto cytaty z pracy dr hab. Z. Gajdzicy oraz interesujący wniosek ale nie poddany dyskusji i interpretacji wynikający z prac rosyjskich badaczy a dotyczący wykorzystaniu komputera w pracy terapeutycznej. Sam problem wykorzystania technologii informacyjnych w logopedii jest bardzo ciekawy.

Technologie zmieniają nam dzieci i niewątpliwie mają wpływ na ich rozwój. Wykorzystanie technologii informacyjnych w diagnostyce i terapii jest dzisiaj stosowane. Podjęty problem nie został jednak opracowany w sposób pogłębiony, pozbawiony krytycznej dyskusji w kontekście literatury. Projekt metodologiczny nie został zaprezentowany zgodnie z wymogami stawianymi pracom naukowym. Praca ma charakter ukierunkowany na popularyzację problemu wykorzystania technologii informacyjnych w logopedii co uwidacznia się także w prezentacji wykazu komputerowych programów logopedycznych i edukacyjnych oraz scenariuszy zajęć w załączniku.

Oprócz wymienionych monografii dr Joanna Gruba jest redaktorem naukowym dwóch publikacji:

1. Gruba J. 2009. *Logopeda. Wybór tekstów 2005-2008*
2. Gruba J. 2011 *Wybrane problemy logopedyczne.*

Jest także założycielką czasopisma *Logopeda*. Ukazało się 7 numerów czasopisma.

W dorobku naukowym dr J.Gruba wykazuje 23 artykuły publikowane w czasopismach i rozdziałach w monografiach. Analiza złożonej dokumentacji skłania ponownie do skorygowania tego wykazu.

1. Gruba, J. Polewczyk I. 2004. *Multimedia w terapii sygmatyzmu. Projekt badań.* „Chowanna” nr 2(21)

Autorka deklaruje 50% udział w powstanie tej pracy. Celem artykułu jest prezentacja projektu badań z wykorzystaniem programu komputerowego do terapii sygmatyzmu. W artykule zaprezentowano „założenia teoretyczne diagnozy i terapii logopedycznej” odwołując się przede wszystkim do opracowań L.Kaczmarka, I.Styczek, nie wychodząc poza ramy teoretyczne rodzimych badaczy minionego wieku, przedstawiając uporządkowane ale oczywiste treści. Przedstawiono charakterystykę programu „logopedyczne zabawy” w terapii sygmatyzmu oraz zarys projektu badań. Artykuł nie wnosi nowej wartościowej wiedzy do nauki ani do dorobku naukowego Habilitantki.

2. Gruba J. 2011. *Programy komputerowe w terapii osób z afazją.* Forum Logopedyczne nr 19.

Autorka w tekście opisuje wykorzystanie wybranych logopedycznych programów w terapii osób z afazją. Kluczowa kategoria „afazja” została opracowana bardzo

powierzchni. Autorka odsyła do klasyki tzn. opracowań Maruszewskiego (1966, 1974, 1977), Szumskiej (1980), Pąchalskiej (1999). W tekście, który powinien mieć wymiar naukowy brakuje odniesień do najnowszych wyników badań. Styl pisarski fragmentami jest daleki od naukowego wywodu: „[...] Obecnie trudno sobie wyobrazić życie bez komputera i bez Internetu.”; [...] Komputer jest narzędziem cierpliwym i konsekwentnym, nie męczy się i nie denerwuje”

3. Gruba J. 2011. *Internetowy portal fonetyki. Założenia projektu*. „Poradnik językowy” nr 7

Trudno wykazywać to opracowanie jako artykuł naukowy. Przede wszystkim opracowanie nie spełnia żadnych formalnych kryteriów artykułu naukowego: objętość tekstu to 2 strony. Tekst został zamieszczony w dziale czasopisma „Sprawozdania. Uwagi. Polemiki”. Nie jest ukierunkowany ani na podsumowanie aktualnego stanu wiedzy w danym obszarze badawczym ani też nie rozwiązuje w sposób oryginalny żadnego problemu. Zawarta jest w nim informacja o uruchomieniu portalu internetowego fonetyki.

4. Gruba. J. Polewczyk I. 2003. *Logopedyczne zabawy w terapii sygmatyzmu*. Śląskie wiadomości logopedyczne nr 5

Artykuł współautorski, w którym Habilitantka określa 50% wkład w powstanie pracy. Problematyka została prezentowana w innych publikacjach J.Gruby. Nie wnosi nic nowego do dorobku naukowego Habilitantki

5. Gruba J. 2007. *Polisensoryczne oddziaływanie metod komputerowych na rozwój mowy u osób z zaburzeniami korowymi*. Acta Humanica nr 1

Habilitantka wskazuje w autoreferacie i w załączniku nr 3, iż artykuł jest publikowany w *Acta Humanica*, natomiast w załączonej dokumentacji jest odesłanie do rozdziału publikowanego w materiałach konferencyjnych słowackiej konferencji *Kontexty edukacnych vied v dimenziach informacnej spoločnosti*. W tekście (objętościowo 5 stron) autorka prezentuje program komputerowy *Multimedialna Rehabilitacja Afazji*, który w założeniu ma oddziaływać polisensorycznie na struktury kory mózgowej. Brak jest uporządkowania kategorii, osadzenia problemu w aktualnych badaniach. Tekst ma kompozycję, która nie

wprowadza w problem a raczej tworzy wrażenie kompilacji zagadnień. Brak jest wprowadzenia w problem, wyodrębniono część 1 pt. Mózg a mowa oraz część 2 pt Polisensoryczność oddziaływań w terapii afazji. Zakończenie jest rekomendacją programu, bez sformułowania wniosków dotyczących problemu.

6. Gruba J. 2012. *Wykorzystanie technologii informacyjnej w profilaktyce logopedycznej*. W: Profilaktyka logopedyczna Węsierska (red.)

Tekst ten został załączony w dokumentacji natomiast nie został wykazany w spisie publikacji. W wykazie znajduje się natomiast tekst o zbliżonym tytule: Gruba J. 2009. *Wykorzystanie technologii informacyjnej w logopedii – badania własne*. Logopeda 1(7)/2009 którego nie odnalazłam w dokumentacji!.

W tekście autorka kieruje uwagę na technologie informacyjne w pracy nauczyciela z perspektywy awansu nauczyciela, cytując rozporządzenia i standardy przygotowania nauczycieli w zakresie technologii informacyjnej. Zwraca uwagę na profilaktykę logopedyczną wspomaganą komputerowo oraz kolejny raz prezentuje programy komputerowe wspomagające diagnozę i terapię logopedyczną oraz normy etyczne w wykorzystaniu technologii informacyjnej. Tekst ma charakter bardziej informacyjny niż problemowy. W żadnym razie nie można doszukać się argumentów zakwalifikowania go jako tekstu naukowego.

7. Gruba J. (2019) *Kwestionariusz czy test ? Wykorzystanie narzędzi diagnostycznych przez logopedów – analiza badań własnych*. Przegląd Logopedyczno-Pedagogiczno-Psychologiczny. Nr 1/2019.

Głównym celem badań prezentowanych w artykule było określenie preferencji wykorzystania narzędzi diagnostycznych w grupie zawodowej logopedów. Badania przeprowadzone były wśród 426 logopedów biorących udział w prowadzonych przez nią szkoleniach. W podsumowaniu zawarto streszczenie natomiast nie sformułowano wniosków, które byłyby odpowiedzią na problem zawarty w tytule.

8. Gruba J. *Rozwijanie zainteresowań muzycznych dziecka za pomocą programów komputerowych* W: Edukacyjny aspekt uczestnictwa w kulturze muzycznej. [red..] Knapik, M. Sacher, W. A. Bielsko-Biała.

Tekst ma raczej charakter popularno-naukowy. Autorka prezentuje programy komputerowe wykorzystywane w wspieraniu i rozwijaniu zainteresowań muzycznych. Tekst pozbawiony jest aparatu naukowego i cech istotnych dla artykułu naukowego.

9. Gruba J. 2007. *Moderna rehabilitacja po mozgovyvh prihodach*. W: Kontinuitne a diskoninuitne otazky jazykovej komunikacie. [red.] Odalos, P. Banska Bystrica.

Tekst prezentowany w języku słowackim. Ukazał się w słowackich materiałach konferencyjnych. Autorka podejmuje problem poruszany wcześniej w innym tekście. Rozważania opiera na tej samej literaturze (Pachalska, Maruszewski, Kurcz, Jastrzębowska). Tekst nie ma charakteru naukowego, nie wnosi nowej wiedzy.

10. Gruba J. 2004 *Multimedialny pakiet logopedyczny*. W: Kompetencje medialne społeczeństwa wiedzy (red.) Strykowski W., Skrzydlewski W. Poznań.

Tekst opracowania ukazał się w pracy zbiorowej. Objętość tekstu to 5 stron!. Jak większość tekstów Habilitantki prezentuje program komputerowy stosowany w terapii. Nie jest to absolutnie tekst o wartości naukowej.

11. Gruba J. 2007 *Ocena programów komputerowych wspierających terapię sygnalizacji*. W: Edukacja w społeczeństwie wiedzy. Niejednoznaczność rzeczywistości edukacyjnej, społecznej i kulturowej. (red.) Juszczyk, S., Musioł M., Watoła A. Katowice.

W tekście zaprezentowano wyniki ankiet ewaluacyjnych dotyczących stosowanych programów komputerowych. Tekst nie ma cech i wartości naukowego artykułu.

12. Gruba J., Polewczyk I. 2005. *Rola nauczyciela w terapii wad wymowy*.

Tekst opracowania ukazał się w pracy zbiorowej. Został przygotowany we współautorstwie. Objętość tekstu to 5 stron! Tekst nie ma wartości naukowej, nie jest nawet komunikatem z badań. brak aparatu naukowego.

13. Gruba, J. 2009. *Rozpoznawanie ruchów artykulacyjnych przez dzieci i osoby dorosłe na podstawie programu komputerowego „Rentgenogramy, palatogramy, labiogramy”* W: Wartości w komunikowaniu (red.) Wawrzak-Chodaczek M. Toruń.

Projekt badań może mógłby mieć wartość dla logopedów ale jego wartość można byłoby ocenić analizując budowaną relację diagnostyczną. Dyskusja i interpretacja materiału

empirycznego jest prowadzona jedynie w odniesieniu do wskazanej w bibliografii literatury tj Demel *Minimum logopedycznego* czy Jastrzębowski *Podstaw logopedii dla studentów psychologii*.

14. J.Gruba 2006 *The areas of using information technology for speach theraphy for children*. W: New Trends in the pedagogy of a child (red.) Juszczuk, Petlak, Seidler, Nitra

Tekst o objętości 2 stron! Zasygnalizowano w nim problem wykorzystania technologii informacyjnych w terapii logopedycznej.

15. Gruba J. 2011. *Wykorzystywanie odgłosów natury w logopedycznych programach komputerowych*. W: W harmonii z naturą . Elementy ekologii w pedagogice i sztuce. (red.) Knapik, M., Łobos, A. Nowakowska-Kempna, I. Kraków.

W tekście zaprezentowano wybrane programy komputerowe w terapii logopedycznej. Większa część tekstu zajmuje prezentacja programów komputerowych. Podsumowanie nie zawiera wniosków w oparciu o krytyczną analizę literatury.

Konkluzja

Dorobek naukowy po uzyskaniu stopnia doktora wykazany w autoreferacie przez Habilitantkę ilościowo wskazuje na aktywność pisarską w trzech wymienionych wcześniej obszarach problemowych. Habilitantka wskazuje 11 monografii, 5 książek terapeutycznych, 23 artykuły, 2 książki pod redakcją, 16 programów komputerowych, 7 haseł encyklopedycznych. Analiza tekstów załączonych w dokumentacji elektronicznej wykazuje po pierwsze rozbieżność, pomiędzy wykazem w załączniku 3 a dokumentacją elektroniczną, po drugie wielu opracowaniom nadała Habilitantka „status” monografia lub artykuł naukowy, co nie jest absolutnie zgodne z analizowanym wytworem.

Największą liczebnie część dorobku naukowego dr Joanny Gruby stanowią teksty, które mają charakter popularno-naukowy, w których Habilitantka popularyzuje zwłaszcza wykorzystanie programów komputerowych w terapii logopedycznej. Jej pisanstwo charakteryzuje brak odniesień do aktualnej wiedzy w analizowanym przez nią obszarze naukowym. W większości tekstów nawet nie buduje pola teoretycznego, opisując kategorię odnosi się do kilku cennych opracowań „z przeszłości”, wartościowych, ale odległych już badawczo od współczesnych trendów i teorii.

Jakość tego dorobku naukowego budzi poważne wątpliwość. Brak jest artykułów o wyraźnych cechach opracowania naukowego problemu w którym podsumowanie aktualnego stanu wiedzy w danym obszarze badawczym integruje i interpretuje dotychczasowe wyniki oryginalnych własnych badań naukowych i badań innych badaczy. Ubiegając się o stopień doktora habilitowanego, należy wykazać się publikacyjnym dorobkiem badawczym. Prowadzenie badań empirycznych i umiejętne ich prezentowanie jest istotą pracy nauczyciela akademickiego, badacza. Doświadczenie związane z standaryzacją testów nie jest tożsame z umiejętnością naukowego opracowania problemu naukowego, dyskusją, interpretacją. W analizowanych tekstach dostrzegam brak samodzielności naukowej w obszarze krytycznej analizy tekstów naukowych, brak umiejętności syntezy stanu dotychczasowej wiedzy i na tej podstawie formułowania nowych kierunków badawczych, brak dyskusji wyników własnych badań, autorskiego ustosunkowania się do ograniczeń lub słabości stosowanych testów diagnostycznych.

Nie odnalazłam żadnego artykułu empirycznego, w którym Habilitantka poddała analizie materiał empiryczny zgromadzony w trakcie standaryzacji testów. Artykuły publikowane przez Nią są przede wszystkim jako rozdziały w recenzowanych monografiach (14). Aż 5 z nich ma objętość 2-5 stron i nie powinno zostać ujęte w wykazie. Poza tym artykuły zostały opublikowane w czasopiśmie: *Forum Logopedy, Przegląd Logopedyczno-Psychologiczny, Śląskie Wiadomości Logopedyczne, Logopeda*. Nie wykazano żadnego tekstu publikowanego w czasopiśmie wykraczającym poza obszar logopedii. Tylko jeden tekst ukazał się w języku słowackim, pomijając tekst (abstrakt) dwustronicowy w języku angielskim. Trudno zatem mówić o umiędzynarodowieniu rezultatów własnych badań w odniesieniu do publikowanego dorobku.

Habilitantka wskazuje liczbę cytowań według bazy *Publish or Perish* -38 oraz indeks Hirscha według tej samej bazy – 4

III. Ocena dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej

Habilitantka w dokumentacji wykazuje kierownictwo 2 projektami finansowanymi w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jest to projekt współfinansowanym przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Działanie 8.1. Tytuł: *Portal edukacyjny polskiej fonetyki stosowanej w zakresie normy i patologii mowy*, realizowanego w latach 2010-2-11 (nr WND-POIG.0801.00-24-

228/09 oraz projekt *Encyklopedia logopedii, narzędzie do edukacji, diagnozy i terapii dla środowisk naukowych, rodziców, placówek edukacyjnych i terapeutycznych* (Nr projektu : WND-POIG.0801.00-16-108/11-00) realizowany w latach 2012-2013.

Dr Joanna Gruba była uczestnikiem projektu współfinansowanego przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Działanie 8.1. tytuł: *Portal wspomagającego naukę czytania i pisanie oraz diagnozę pedagogiczną* Nr projektu : UDA-POIG.0801.00-16-109/11-00 realizowanego w latach 2012-2013. Nie zostały określone wykonywane zadania .

W latach 2003-2009 uczestniczyła w 2 międzynarodowych projektach badawczych realizowanych we współpracy z Katedrą Pedagogiki Wczesnoszkolnej Uniwersytetu im. Konstanina Filozofa w Nitrze. Nie zostały określone realizowane zadania i charakter uczestnictwa. Pierwszy z projektów *Wybrane problemy kształcenia i wychowania w Polsce i na Słowacji – analiza porównawcza* realizowany w latach 2003-2004 oraz drugi projekt: *Ways of Inclusion in Educational Environment* realizowany w ramach 2006-2009.

Dr Joanna Gruba w latach **2003-2014** zatrudniona była na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego. Prowadziła 9 przedmiotów akademickich (nie wykazuje ich nazw ani nie wskazuje kierunku studiów). Była promotorem 8 prac dyplomowych na studiach licencjackich oraz 28 prac na studiach podyplomowych. W latach 1999-2006 pełniła funkcję opiekuna naukowego studenckiego Koła Edukacji Alternatywne na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego. W latach 2004-2012 była sekretarzem komisji rekrutacyjnej. Aktualnie nie wykazuje związku z żadną jednostką naukową.

Habilitantka wykazuje dużą aktywność konferencyjną. W latach 2004-2018 uczestniczyła w 74 konferencjach. w większości były to konferencje związane z logopedią i terapią pedagogiczną. Była zaangażowana w organizację 5 konferencji i sympozjów pełniąc różne funkcje: członka (2) , sekretarza (1), przewodniczącej komitetu organizacyjnego (2).

Dr Joanna Gruba w latach 2005-2009 była redaktorem naczelnym czasopisma *Logopeda*. Od 2019 roku jest redaktorem naczelnym czasopisma *Przegląd Logopedyczno-Pedagogiczno-Psychologiczny* wydawanego przez Wydawnictwo KOMI.OGO Piotr Gruba.

Habilitantka odbyła tygodniowy wyjazd studyjny do Królewskiego Kolegium Terapeutów Mowy i Języka.

W dokumentacji wykazuje kilka działań w zakresie popularyzacji nauki. Jest to organizacja warsztatów naukowo-dydaktycznych nt *Upowszechniania multimediiów terapii osób z zaburzeniami w komunikowaniu się* (13 spotkań). Zorganizowała ponad 100 certyfikowanych szkoleń nt Kart Oceny Logopedycznej Dziecka KOLD w latach 2017-2018. W 2016 roku przeprowadziła cykl 3 spotkań z rodzicami zorganizowanymi we współpracy z Miejską Biblioteką Publiczną w Gliwicach popularyzujących wiedzę z zakresu pedagogiki i logopedii.

Brała udział w projekcie realizowanym z Miejską Biblioteką Publiczną w Gliwicach pt. *Otwieranie świata*. Efektem tego projektu jest książka popularnonaukowa „*Otwieranie świata*” dla rodziców rejestrujących narodziny dziecka.

W 2016 roku zorganizowała kampanię społeczną *Wiem kiedy do logopedy*. Kampania objęła 500 dzieci z województwa śląskiego i miała na celu wczesną profilaktykę zaburzeń językowych u małych dzieci.

W 2017 roku zorganizowała ogólnopolską kampanię społeczną *Sześciolatki na start* w której wzięło udział 1000 dzieci w wieku przedszkolnym. Głównym celem kampanii była profilaktyka niepowodzeń szkolnych.

Dr Jolanta Gruba jest autorką i współautorką 12 terapeutycznych programów komputerowych oraz pomocy do terapii pedagogicznej i logopedycznej dla dzieci i osób dorosłych.

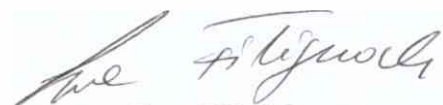
Od wielu lat współpracuje ze studiem filmowym FUMI w Warszawie.

Podsumowując ten obszar aktywności naukowej Pani dr Joanny Gruba mogę stwierdzić, że Habilitantka spełnia większość kryteriów opisanych w rozporządzeniu Ministra Nauki i szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011. Najslabszym obszarem jest współpraca międzynarodowa.

Konkluzja ostateczna

Dokonując ostatecznej oceny przedstawionego dorobku Pani **dr Joanny Gruba** trzeba odpowiedzieć na pytanie, czy recenzowany dorobek dostarcza nowych danych, czy kandydatka do stopnia naukowego doktora habilitowanego jest samodzielnym badaczem, czy posiada opanowany warsztat naukowy i badawczy, a przede wszystkim, czy Jej główne osiągnięcie naukowe **zmienia i rozwija teorię naukową** w obszarze nauk społecznych. Niestety, w mojej ocenie przedstawiony do oceny dorobek naukowy nie spełnia tych warunków.

Uważam, że przedstawiony do oceny dorobek naukowy nie stanowi dostatecznego uzasadnienia do nadania dr Joannie Gruba stopnia doktora habilitowanego. Ilościowo obszerny dorobek Kandydatki nie spełnia kryterium znaczącego wzbogacenia rozwoju naukowego dyscypliny. Pomimo osiągnięć w obszarze organizacyjnym i popularyzacyjnym moja ocena osiągnięcia naukowego cyklu 4 publikacji naukowych opublikowanych w latach 2014-2019 powiązanych tytułem *Testy do diagnozy wybranych aspektów rozwoju dziecka* wymienionego w art.16 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U.Nr 65.poz. 595, z późn. Zm.) znowelizowanej w 2011 r., znowelizowanej w 2016) oraz pozostałego dorobku opublikowanego, a także na podstawie Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 roku w sprawie kryteriów osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego Dz.U. nr 196, poz. 1165; Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzenia czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U.2014 r. poz.1383) jest **negatywna. W związku z powyższym jestem zdecydowanie za odmową nadania stopnia doktora habilitowanego dr Joannie Gruba**

Ewa Filipiak

